

zákona ze dne 30. ledna 1920 čís. 82 sb. z. a n. jest domovníku dáti vhodný, světlý a k řádnému používání způsobilý byt, pokud možno o dvou místnostech (pokoj a kuchyň) blízko domovních dveří. Z úvodních slov § 9 »mimo byt« vyplývá, že domovnický byt tvoří s další v § 9 zmíněnou odměnou úplatu za výkon služebních povinností domovníku podle §§ 5 a 6 téhož zákona uložených. Třeba v § 8 není výslovně stanoveno, že byt jest přidělen domovníku bezplatně, vyplývá tento důsledek z uvedených předpisů, z pojmu služebního bytu, jakož i z ustanovení § 1090 obč. zák., neboť byl-li někomu v užívání odevzdán byt na určitou dobu za určitý plat, jde o poměr nájemní, který vylučuje byt služební, t. j. byt užívaný jen z práva služebního (srov. rozh. čís. 6075 a 11.667 sb. n. s.). Podle § 15 nemohou býti mimo jiné také práva příslušející domovníku podle § 8 ujednáním vyloučena ani omezena. Jestliže podle § 8 má domovník — jak vyloženo — nárok na bezplatný byt, jest bez významu, že § 9 není v § 15 zákona uveden. Když tedy strany smluvily dne 13. dubna 1926 pod označením stavebního příspěvku úplatu za poskytnutí domovnického bytu, šlo o smlouvu zákonem zakázanou, tedy nicotnou (§ 879 první odstavec obč. zák.), neboť žalobkyně a její manžel nemohli se vzdáti práva na poskytnutí bezplatného domovnického bytu. Lhostejné je, že strany označily smlouvu jako smlouvu nájemní, když v pravdě uzavřely smlouvu domovnickou, tedy smlouvu služební; nerozhodno je též, že smluvená úplata nebyla označena jako nájemné, nýbrž jako stavební příspěvek, neboť tento není podle své pravé povahy ničím jiným, než jen »cenou« za užívání bytu (§ 1090 obč. zák.), tedy nájemným (srov. rozh. čís. 11.204 a 12.666 sb. n. s.). Jsou tedy v souzeném případě splněny veškeré předpoklady žaloby z bezdůvodného obohacení podle § 1431 obč. zák.

Čís. 13382.

Vyživovací zákon ze dne 16. prosince 1930, čís. 4 sb. z. a n. na rok 1931.

Nárok podle § 3 vyživovacího zákona proti osobě podporující nemůže býti vyšší než výživné uložené osobě podporované, a vztahuje se, pokud nejde o důvod podle druhého odstavce téhož paragrafu, na dobu, po kterou osoba výživou povinná byla podporována, a jest závazek osoby podporující se závazkem osoby podporované solidární. Závazek osoby podporující nemůže se vztahovati na výživné splatné před účinností vyživovacího zákona.

Domáhá-li se žalobce nároku podle § 3 vyživovacího zákona nad tyto meze, domáhá se něčeho více, než mu přísluší, nikoliv však něčeho jiného, a odůvodňovalo by to zamítnutí žaloby, pokud by byla podle § 3 vyživovacího zákona neodůvodněnou, nikoli však proto, že nešlo o nárok podle tohoto paragrafu.

Nárok podle § 3 vyživovacího zákona předpokládá, že osoba, výživou povinná porušovala výdělečnou povinnost uloženou jí podle § 1 vyživovacího zákona a že žalovaný jí to umožňoval svou podporou, ač k podporování neměl zákonnou povinnost nebo nikoli v té míře, jak to činil.

(Rozh. ze dne 22. března 1934, Rv I 2328/32.)

Syn žalovaného Karel S. uznal otcovství k žalobci, nemanželskému dítěti. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na žalovaném otci nemanželského otce zaplacení 9.000 Kč a odůvodňoval žalobní nárok tím, že se syn žalovaného zavázal platiti žalobci výživné 250 Kč měsíčně, že však exekuce proti němu zůstaly bezvýsledné, že se nemanželský otec nesnaží, by dostudoval, a že žalovaný podporuje nemanželského otce v tomto způsobu života a poskytuje mu prostředky k zahálčivému životu, a to od narození žalobce od 11. června 1928 až do podání žaloby (11. června 1931), za kteroužto dobu činí výživné pro žalobce zažalovaný peníz. Procesní soud první stolice, zjistiť, že pravoplatným usnesením ze dne 8. března 1930 bylo uloženo synu žalovaného platiti žalobci měsíčně 200 Kč počínajíc od 5. srpna 1929, žalobu zamítl. Důvody: Syn žalovaného Karel S. jest ze zákona (§ 166 obč. zák.) povinen vyživovati žalobce placením 200 Kč měsíčně, uložených mu usnesením ze dne 8. března 1930. Podle § 1 zákona ze dne 16. prosince 1930 čís. 4 sb. z. a n. z r. 1931 Karel S., nemaje jmění ani stálé příjmy, by z nich mohl úplně uhraditi tento náklad, jest povinen podle možnosti a podle svých schopností k činnosti, by z jejího výtěžku mohl řádně dostáti tomuto svému závazku. Ježto jest nesporné, že výše uvedené, Karlu S-ovi řečeným soudním usnesením uložené příspěvky výživného zůstaly i v cestě exekuce na něm nedobytné, tu, kdyby bylo správné tvrzení žalující strany, že žalovaný, nemaje zákonnou povinnost, přec podporuje Karla S-a poskytováním výživy a jiných prostředků, takže si tento nehledí výdělečné činnosti jemu výše citovaným ustanovením § 1 zák. čís. 4/1931 sb. z. a n. uložené, byl by žalovaný podle § 3 cit. zák. zavázán s Karlem S-em rukou společnou a nerozdílnou žalobci za dávky výživného, které žalobci příslušejí za dobu, po kterou žalovaný Karlu S-ovi poskytoval podporu. Touto dávkou výživného jest 200 Kč měsíčně, jak výše již zmíněným usnesením bylo uloženo ku placení od 5. srpna 1929. Avšak žalobce se v tomto sporu nedomáhá na žalovaném této dávky výživného soudem stanovené, nýbrž domáhá se 9.000 Kč, které účtuje po 250 Kč měsíčně ode dne narození, od 11. června 1928, do dne 11. června 1931 jakožto peníze přiměřené poměrům žalovaného pokud se týče peníze, k nimž se prý Karel S. zavázal. Domáhá se tedy něčeho jiného, než k čemu mu skýtá oprávnění ustanovení § 3 cit. zák. Jeví se proto žalobní nárok neodůvodněn a bylo proto žalobu zamítnouti. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud vyhověl částečně dovolání a zrušil rozsudky obou nižších soudů ohledně 700 Kč a vrátil spor soudu první stolice, by dále jednal a znovu rozhodl; jinak dovolání nevyhověl.

Důvody:

Mylným jest názor odvolacího soudu, že dovolatel neuplatňuje v souzeném sporu nárok podle § 3 zákona ze dne 16. prosince 1930, čís. 4 sb. z. a n. z roku 1931. Důvodem žalobním jest skutkový děj, kterého se žalující strana dovolává na odůvodnění žalobního nároku. V souzeném případě žalobce založil nárok ten na tvrzení, že se syn žalovaného

Karel S. jako nemanželský otec žalobcův zavázal platiti mu výživné měsíčně 250 Kč od 1. října 1929, že závazek ten neplní, exekuce na něho vedené byly bezvýsledné, že si otec žalobcův z nedbalosti nesnaží získati nějaké postavení, by se mohl o žalobce starati, a že žalovaný, nemaje k tomu zákonné povinnosti, svého syna podporuje v jeho lenošném životě poskytováním prostředků. Toto skutkové vyličení obsahuje všechny skutkové náležitosti vyžadované k nároku podle § 3 svrchu citovaného zákona, nehledě ani k tomu, že se žalobce tohoto zákonného ustanovení v žalobě přímo dovolává. Nelze tedy tvrditi, že se žalobce domáhal jiného nároku než nároku podle § 3 uvedeného zákona. Opačné mínění není odůvodněno tím, že se žalobce domáhá výživného měsíčních 250 Kč za dobu od narození dítěte, t. j. od 11. června 1928 do 11. června 1931, tedy celkem 9.000 Kč a že uvedl, že toto výživné jest majetkovým poměrům žalovaného přiměřené, kdežto synu žalovaného bylo uloženo platiti žalobci výživné jen po 200 Kč, a to teprve od 5. srpna 1929. Pro nárok podle § 3 citovaného zákona vyživovacího jest ovšem nerozhodnou otázkou, zdali výživné uložené osobě k výživě povinné a žalovaným podporované jest přiměřené majetkovým poměrům osoby podporující, to však nevylučuje nárok podle § 3 zákona vyživovacího, k jehož odůvodnění stačí ostatní skutkový základ. Nárok podle § 3 vyživovacího zákona proti osobě podporující nemůže ovšem podle jasného doslovu zákona býti vyšší než výživné uložené osobě podporované, neboť vyživovací závazek osoby podporované jest náležitostí pro vznik nároku proti osobě podporující a vztahuje se, pokud nejde o důvod podle druhého odstavce téhož paragrafu, na dobu, po kterou osoba výživou povinná byla podporována, a jest závazek osoby podporující se závazkem osoby podporované solidární. Závazek osoby podporující nemůže se vztahovati na výživné splatné před účinností vyživovacího zákona, t. j. před 26. únorem 1931; v této příčině odkazuje se na plenární usnesení nejvyššího soudu ze dne 13. února 1933 Pres. 956/32, uveřejněné pod čís. 12.356 sb. n. s. Rozhodnutí to jedná sice o nároku podle § 2 téhož zákona, důvody uvedené však platí i pro nároky podle jeho § 3, neboť jedním z jeho předpokladů jest porušování výdělečné činnosti stanovené v § 1 téhož zákona. Domáhal-li se žalobce v souzeném sporu nároku nad vyznačené meze, domáhal by se něčeho více, než mu příslušelo, nikoli však něčeho jiného a odůvodňovalo by to zamítnutí žaloby, pokud by byla podle § 3 zákona vyživovacího neodůvodněnou, nikoli však proto, že nešlo o nárok podle tohoto paragrafu. Z uvedeného plyne, že nárok žalobní za dobu před 26. únorem 1931 není odůvodněn vůbec a nárok za dobu od 26. února 1931 do 11. června 1931, t. j. za 3½ měsíce není odůvodněn, potud, pokud převyšuje výživné 200 Kč měsíčně. Neodůvodněný jest tedy nárok celkem ve příčině 8.300 Kč a byla proto v tom směru žaloba právem zamítnuta. Pokud jde o nárok za tři a půl měsíce od 26. února do 11. června 1931 ve výši 700 Kč, závisí rozhodnutí o něm od otázky, zdali syn žalovaného porušoval výdělečnou povinnost uloženou mu podle ustanovení § 1 vyživovacího zákona a zda žalovaný mu to umožňoval svou podporou, ač k podporování svého syna neměl zákonnou povinnost nebo nikoli v té míře, jak to činil. Pro posouzení těchto otázek v souzeném případě nedostává se potřebného zjištění skutkového, které nižší soudy, vycházejíce z jiného právního

názoru, neučinily. Bude třeba se zabývat, na kolik jest odůvodněno tvrzení žalobcovo, že syn žalovaného z hrubé nedbalosti a lenosti nesnaží se dostudovati a získati si postavení, by mohl dostáti své vyživovací povinnosti k žalobci, neboť, kdyby syn žalovaného z nedbalosti protahoval studia, byl by oprávněn i úsudek, že zanedbává svou výdělečnou povinnost podle § 1 zákona vyživovacího, i že žalovaný ho podporuje nad svou zákonnou povinnost. Shledá-li soud nárok odůvodněným, bude ovšem se zřetelem na ustanovení § 3 zákona vyživovacího musiti vyřknouti i solidárnost závazku žalovaného se závazkem nemanželského otce. Bylo proto rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 13383.

Úprava pachtovného (vládní nařízení ze dne 29. července 1933, čís. 164 sb. z. a n.).

Nároku na úpravu pachtovného podle § 6 vl. nař. čís. 164/1933 sb. z. a n. nevadí, že pachtýř, který sám nebo se svou rodinou hospodaří na pachtovaných pozemcích, používá při jejich obdělávání i najatých sil.

(Rozh. ze dne 22. března 1934, R II 92/34.)

P r v ý s o u d zamítl námitky, které vznesli propachtovatelé proti nároku pachtýřů na úpravu pachtovného po rozumu vládního nařízení ze dne 29. července 1933, čís. 164 sb. z. a n., zjistiť, že pachtovní smlouva byla uzavřena před 1. říjnem 1932, že pachtýři hospodaří na 198 měřicích půdy vesměs vypachtované sami se svou rodinou. V rekursu uplatňovali propachtovatelé, že pachtýři nemají nárok na úpravu pachtovného, poněvadž prý sami nebo se svou rodinou pozemky neobdělávají, používajíce k tomu najatých lidí. **R e k u r s n í s o u d** napadené usnesení potvrdil. **D ů v o d y:** Stěžovatelé vychází ze zásadního omylu, považujíce výrazy »obdělávati« a »obhospodařovati«, jichž nařízení používá v § 1 a 6, za synonyma. Tomu tak není, neboť doslovu předpisu § 1 a 6 jest rozuměti přesně dle pojmového obsahu obou uvedených výrazů. Vládní nařízení rozeznává pachtýře drobné, o nichž platí § 1 a pachtýře větší, hospodařící na více pozemcích než 8 ha, o nichž pojednává § 6. Kromě toho týká se pachtýřů hospodářských celků, o kterýžto případ zřejmě tu jde. Obě skupiny pachtýřů však mají odlišné podmínky, za nichž se mohou domáhati dobrodini tohoto vládního nařízení. Pachtýři drobní nemusí míti výtěžky polního hospodářství jako výhradný a hlavní pramen existence, za to však musí pozemky sami nebo se svou rodinou »obdělávati«, t. j. musí veškeré práce, jež jejich polní hospodářství vyžaduje, sami nebo se členy své rodiny dělati bez přibrání jakýchkoliv cizích sil. U větších pachtýřů přes 8 ha však musí zemědělská výroba býti hlavním pramenem příjmů, avšak pachtýř může kromě práce a své rodiny použiti také sil zjednaných. Jemu připadá kromě manuální účasti při polních pracích zvláště hospodářské řízení celého podniku, by hospodářský podnik byl řádně